

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Албена Керековска, д.м.

Катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“
Факултет по обществено здравеопазване
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

Относно: Конкурс за заемане на академичната длъжност *“Професор”* в област на висшето образование „7. Здравеопазване и спорт“, професионално направление „7.1. Медицина“, по специалност *„Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“* за нуждите на Катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“ към Факултет „Обществено здравеопазване“ на Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“ - Варна, обявен в Държавен вестник, бр.14 от 18.02.2022г.

Съгласно Заповед № Р-109-162/14.04.2022г. на Ректора на Медицински университет - Варна съм включена като вътрешен член на Научното жури. Съгласно Протокол №1/29.04.2022г. от проведено първо заседание на Научното жури съм определена да изготвя становище по процедурата.

В обявения конкурс участва един кандидат – доц. д-р **Клара Георгиева Докова, д.м.** Кандидатът е представил прецизно всички необходими документи за участие в конкурса, съответстващи на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет – Варна.

Кариерен профил на кандидата

Клара Докова придобива образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалност „Медицина“ в Медицински университет – Варна през 1994г. , а през 1997г. тя надгражда образованието си с втора магистърска степен – по Обществено здравеопазване, която придобива в Университет Маастрихт, Нидерландия. През 1999г. д-р Докова придобива медицинската специалност „Социална медицина“. През 2009г. тя успешно защитава дисертационен труд към Медицински университет - Варна на тема *”Осведоменост, лечение и контрол на артериалното налягане сред селското население. Бариери за контрол“* и придобива образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“.

Трудовия си стаж д-р Докова започва през 1995г. като лекар-терапевт в Общинска болница Аспарухово - гр. Варна. В периода 1999г. – 2001г. тя е координатор на международен изследователски проект. Академичната си кариера стартира през 2001г. в Катедра “Социална медицина и организация на здравеопазването”, Медицински университет – Варна, където последователно преминава през академичните длъжности „асистент“, „старши асистент“ и „главен асистент“. През 2012г., след спечелен конкурс, заема академичната длъжност “доцент” към същата катедра. В периода 2014г.- 2018г. доц. Докова е Заместник-декан на Факултета по обществено здравеопазване към МУ – Варна, а през 2018г. – 2020г. – негов Декан.

Кандидатката провежда редица национални и международни квалификационни курсове за продължаващо обучение и краткосрочни специализации във водещи

чуждестранни университети и научни институти. Това допълнително допринася за професионалното ѝ развитие и формирането ѝ като отлично подготвен изследовател и академичен преподавател. Основните насоки на нейното следдипломно обучение и квалификация са в областта на епидемиологията, медицинската статистика, глобалния болестен товар, промоцията на здраве и медицинската социология.

Кандидатката участва активно като ръководител, експерт, главен изследовател или член на работна група в образователни и изследователски проекти, повечето от които международни.

Доц. Докова членува в международни и национални научни, професионални и неправителствени организации, сред които European Public Health Association; International Epidemiological Association; European Stroke Organization; Български лекарски съюз; БАОЗ; БНДОЗ; Български лекарски съюз, „Обществено здравеопазване – 99“.

Тя владее отлично и използва свободно в професионалната си и научноизследователска дейност английски и руски език.

Научноизследователска и научно-приложната дейност

Приложенията за участие в конкурса публикации и справки доказват високо качество и международна разпознаваемост на научната продукция на доц. Докова.

За участие в конкурса са представени общо 47 научни труда – реални публикации, които отразяват научно-изследователската дейност на кандидатката в периода 2013г.-2022г.

Разпределението им по видове е следното:

- Един дисертационен труд за ОНС „Доктор“;
- Една монография (хабилитационен) труд - „*Проучвания на глобален болестен товар. Болестен товар в България 1990-2019*“;
- Един учебник;
- 15 публикации в международни списания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни;
- 18 публикации в нереперирани списания с научно рецензиране;
- Една глава от колективна монография на английски език, публикувана в чужбина;
- 10 публикации извън доказателствения материал за изпълнение на минималните наукометрични изисквания за заемане на АД „професор“, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране.

Всички публикации са коректно описани и приложени в пълен обем в електронен формат към материалите за конкурса. Двадесет и три от публикациите са на български език, а 24 са публикувани на английски език.

В допълнение, кандидатката предоставя информация за 30 участия в научни форуми, 12 от които международни и 18 – национални.

Доказан е високият личен принос в научните трудове на кандидатката, както и принадлежността ѝ към международни авторски колективи на мащабни научни изследвания.

Трудовете са публикувани в реномирани научни издания в чужбина и у нас, като: *BMC Public Health; Neuroepidemiology; European Journal of Public Health; Lancet; Lancet Neurology; J Patient Experience; BMJ Open; Healthcare; Ophthalmic Epidemiology; Black Sea Journal of Medicine and Public Health; Социална медицина; Scripta Scientifica Salutis*

Научноизследователската дейност и научните приноси на доцент Клара Докова са в областта на научната специалност на обявения конкурс. Те могат да бъдат групирани в следните тематични направления:

1. Оценка на общественото здраве и здравни неравенства чрез показатели за заболяемост, смъртност и болестен товар;
2. Профилактика и промоция на здравето;
3. Медицинска социология;
4. Обучение на специалисти в сферата на общественото здраве.

Водещото направление в научноизследователската работа на кандидатката е свързано с оценката на общественото здраве и здравните неравенства чрез показатели за заболяемост, смъртност и болестен товар. В него могат да бъдат допълнително обособени следните тематични подгрупи: (1) регионални здравни неравенства, (2) регистри на заболявания и епидемиологична оценка въз основа на събраната в регистрите информация и (3) проучвания на заболяемост, смъртност и болестен товар.

Особено ценна е направената комплексна оценка на болестния товар в България за периода 1990-2019г. въз основа на последните резултати от Глобалното проучване на болестния товар. Анализът включва и резултати за ролята на основните рискови фактори за здравето на българското население. На база анализ на постигнатото във връзка със здравните аспекти на глобалните цели за развитие са предложени приоритети за здравната политика в България.

Оценени са здравните загуби, свързани с хипертоничната болест на сърцето в България за периода 1990-2019 г. Поредица от публикации са посветени на оценка на болестния товар на инсултите на регионално и глобално ниво, както и на приноса на болестния товар на инсултите за здравните неравенства между Западна и Централна/Източна Европа. Проучен е международният опит за създаване на регистри за хроничните заболявания - диабет, диабетна ретинопатия и инсулти. Представени са собствени резултати от усилията за изграждане на регионални регистри на диабетна ретинопатия и инсулт.

Второто научно направление „Профилактика и промоция на здравето“ включва публикации, които проследяват развитието на идеята и възможностите за практическа реализация на концепцията за промоция на здраве чрез прилагане на принципите в така наречените „места за промоция на здраве“. Разгледани са процесът на изграждане и утвърждаване на глобалната мрежа от университети за здраве. Представен е цялостният университетски подход, успешно прилаган в Британската мрежа на университети за здраве. Представени са съвременни тенденции и алтернативни подходи за осигуряване на грижи в ранна детска възраст и социалната промяна, довела до радикални промени в грижата за хора с увреждания.

Изключително ценен и оригинален за нашата страна е учебникът по Медицинска социология, подходящ за обучение на студенти от всички здравни специалности. За първи път в български учебник е представено приложението на основни социологически теории за анализ на проблеми от областта на медицината и здравеопазването.

Публикациите, включени в направлението „Обучение на специалисти в сферата на общественото здраве“, са насочени към анализ на развитието на обучението по обществено здравеопазване в ОКС „Бакалавър“ в България; както и към оценка на съответствието на обучението по Обществено здраве (в ОКС „Бакалавър“) и обучението за помощник-

фармацевт с Европейските препоръки относно компетентностите на специалистите от съответните здравни професии.

Приемам научните приноси, посочени систематизирано в справката на кандидата. Те са коректно определени, отграничени по тематични направления и добре обосновани в приложените научни трудове.

Научната продукция на доц. Докова е отражение на интердисциплинарната й подготовка, на нейната ерудиция, чувствителност, научни интереси и отдаденост в изследователските търсения. Като обобщаващи характеристики на научните трудове подчертавам актуалността на разглежданата тематика; чувствителността към проблеми от национална и глобална значимост; високото качество и прецизно изпълнение; оригиналният приносен характер и потенциала за практическа приложимост на резултатите; принадлежността към международни изследователски екипи и авторски колективи.

Представени са доказателства за високото качество на публикациите и отражението им в международната научна литература. За настоящия конкурс кандидатката е представила справка на библиотелата на МУ – Варна за 16 цитирания – всички от които са в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация. Реалните цитирания съгласно Web of Science са над 15000, което е показателно за високата актуалност на разглежданата тематика и разпознаваемостта на кандидата от международната научна общност.

Безспорно потвърждение за международно признание и качество на научните трудове на доц. Докова е и изключително високият импакт фактор на нейната научна продукция - общ IF = 1312,812.

Представена е справка, че доц. Клара Докова има регистрирани активни научни профили в Google Scholar, Scopus; ORCID; Web of Science Researcher; Research Gate.

Кандидатката взема активно участие в национални и международни научни форуми и работни групи в областта на обявения конкурс, включително и като модератор и лектор на научни събития.

Доц. Докова участва в четири международни и два национални научни проекта с тематика, насочена към основния фокус на научните й интереси. Ръководител е и на 2 национални изследователски проекта и на българския екип в международен научен проект.

Доказателство за признание на изследователските качества и научни постижения на кандидатката е присъденото й през 2020г. високо отличие – Награда за наука „Питагор“ в категория „Най-добра жена в науката“.

Доц. Докова е рецензент на статии в престижни чуждестранни и български списания.

Член е на редакционните колегии на списанията «Социална медицина» и «Scripta Scientifica Salutis Publicae».

Учебно-преподавателската дейност

Доц. Клара Докова има над 24 години стаж по специалността и над 20 години преподавателски стаж в Катедрата по социална медицина и организация на здравеопазването към Факултета по обществено здравеопазване, МУ – Варна. Учебната й натовареност е много висока (средно 433 аудиторни часа годишно през последните пет години) и надхвърля значително изискуемия норматив за преподавателска заетост.

Учебно-преподавателската дейност на кандидатката е в сферата на нейната широка интердисциплинарна подготовка и научни интереси в областта на общественото здраве. Тя участва активно в преподаването на студенти от различни специалности и образователно-квалификационни степени (включително и в англоезичното обучение), като води дисциплините: „Социална медицина и биостатистика“; „Въведение в епидемиологията“; „Приложна епидемиология и промоция на здравето“; „Медицинска социология“, „Социология на здравето и болестта“; „Медико-социални аспекти на уврежданията“; „Показатели и оценка на общественото здраве“ и „Въведение в общественото здраве“.

Доц. Докова е член на програмни съвети на специалности към ФОЗ и участва в разработката и актуализацията на учебни планове и програми на различни специалности. Участва в изпитни комисии за държавни изпити / защита на дипломни работи на студенти от Факултетите по обществено здравеопазване и Медицина към МУ – Варна.

Автор и съавтор е на учебници и учебни помагала, които се използват за обучението на студенти от различни специалности.

Доц. Клара Докова е ръководител на шестима докторанти в докторските програми по „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ и „Управление на общественото здраве“, пет от които вече са защитили успешно дисертационния си труд. Научен ръководител е на 18 дипломанти от магистърските програми на ФОЗ, защитили магистърските си тези в периода през 2013г. и 2022г. Освен като научен ръководител, доц. Докова работи активно и с много други докторанти и млади учени, оказвайки им методологична помощ при научните разработки. Участва в обучението на специализанти и води курс за следдипломно обучение „Дизайн на научни изследвания и статистически анализи“.

Експертна дейност

Доц. Докова работи много активно с млади учени и докторанти като оказва методологическа подкрепа по отношение на дизайна на научните изследвания и използването на статистически анализи за обработка на данните и интерпретиране на резултатите.

Кандидатката е експерт в областта на глобалния болестен товар и е сътрудник за страната ни в глобалното международно проучване Global Burden of Disease Study. Сътрудник е на Мрежата на СЗО „Региони за здраве“ – Focal Point за Регион Варна и Член на Управителния съвет на Сдружение „Обществено здравеопазване – 99“.

Тя има значителен организационен и управленски опит. Участва активно в органите за управление на Факултета по обществено здравеопазване – като негов Заместник декан (за периода 2014г. – 2018г.) и Декан (2018г. – 2020г.).

Съответствие с изискванията на МУ – Варна за заемане на академичната длъжност „Професор“

Представената справка показва, че доц. Клара Докова покрива напълно, а за групите показатели Г, Д и Е съществено надвишава наукометричните изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ (Таблица 1).

Таблица 1. Съответствие с наукометричните изисквания на МУ – Варна за заемане на академичната длъжност „професор“

Групи показатели	Изискуем брой точки	Брой точки на база представени доказателства
А	50	50
Б	-	-
В	100	100
Г	200 (≥ 100 т. от показател Г7)	341.19 (113,73т. от показател Г7)
Д	100	240
Е	100 (≥ 80 т. от показател Е14)	450 (140т. от показател Е14)

Заклучение

Кандидатът за участие в настоящия конкурс напълно покрива, а по повечето показатели значително надхвърля изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет – Варна за заемане на академичната длъжност „Професор“.

Доц. Клара Докова е академичен преподавател и изследовател с дългогодишен опит, утвърден авторитет в национален и международен мащаб. Тя получава високо признание като член на научни организации и е активен участник в наши и международни академични сътрудничества и изследователски проекти.

Кандидатката предоставя актуална и оригинална научна продукция с високо качество, глобална значимост, международна разпознаваемост и значим потенциал за практическа приложимост. Тя има интердисциплинарни подготовки, интереси и експертна компетентност, както и значителен организационно-управленски опит и експертен капацитет

Цялостната оценка на професионалното развитие, учебно-преподавателската активност, работата с докторанти и млади изследователи, научните изяви, принос и международно признание, експертният потенциал, организационно-управленските постижения и утвърденият авторитет на кандидата ми дават основание да дам положително становище и убедено да предложа на членовете на Научното жури да изберат доц. д-р Клара Георгиева Докова, д.м. за академичната длъжност „Професор“ в област на висшето образование „7. Здравеопазване и спорт“, професионално направление „7.1. Медицина“, по специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ за нуждите на Катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“ към Факултета по обществено здравеопазване, Медицински университет - Варна.

05. 06. 2022 г.
Гр. Варна

Председател на Научното жури:

/Проф. д-р Албена Керекоска, д.м./